

မွေးမြူရေးသုတေသနဦးစီးဌာန၏နှစ်ပတ်လည်ညီလာခံစာတမ်း၊ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

အင်းလေးကန်အတွင်း စီးပွားရေးအရအလားအလာရှိသော ဒေသမျိုးရင်းများပြန်လည်ဖြည့်တင်း နိုင်ရန်အတွက် ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်၏မျိုးပွားခြင်းဆိုင်ရာ ဇီဝဗေဒအား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုလေ့လာခြင်း

အေးမင်းဝင်းအေး၊ မွေးမြူရေးသုတေသနဦးစီးဌာန

စာတမ်းအကျဉ်း

သက်ရှိသတ္တဝါများသည် ၎င်းတို့အသက်ရှင်သန်မှုတည်တံ့စေရန်အတွက် မျိုးပွားခြင်းကို လုပ်ဆောင်နေကြရပါသည်။ ငါးမျိုးစိတ်အများစုသည်ဘဝစက်ဝန်းတစ်လျှောက်လုံးအား မျိုးပွားခြင်းဖြင့်သာ ကုန်လွန်စေကြသည်။ အင်းလေးငါးကြင်း ဒေသအခေါ် ငါးဖိန်းငါးမျိုးသည် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၏အမျိုးမျိုးသောသဘာဝရေပြင်များတွင် တွေ့ရှိရပြီး သံလွင်မြစ်ဝှမ်းနှင့် မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းများတွင်လည်း ပျံ့နှံ့တွေ့ရှိရပါသည်။ ငါးဖိန်းငါးမျိုးသည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင်နေထိုင်သော ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အရေးပါသော စားနပ်ရိက္ခာဖြစ်သကဲ့သို့ အင်းသားလူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှုသင်္ကေတလည်းဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်သည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အင်းလေးဒေသပတ်ဝန်းကျင်တွင် လျော့နည်းလာနေပြီဖြစ်ပါသည်။

ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ် (*Cyprinus intha*)များကို ဒေသခံတံငါသည်များနှင့် အင်းလေးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဈေးများမှကျပန်းစုဆောင်းခဲ့သည်။ ငါးမျိုးစိတ်၏သားပေါက်ရာသီနှင့် ကြာချိန်ကို Gonadosomatic Index (GSI) ဖြင့် ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားပါသည်။ GSI သည် ငါး၏မျိုးပွားအင်္ဂါအလေးချိန်နှင့် ငါး၏စုစုပေါင်းအလေးချိန်စား ရလဒ်ဖြင့် တွက်ချက်ပါသည်။

လစဉ် အလွန်အမင်းအစားစားသုံးခြင်းပြောင်းလဲမှုနှင့် မျိုးပွားမှုသံသရာများဆက်စပ်မှုကို ဆန်းစစ်ရန်အတွက် Hepatosomatic Index (HSI)ဖြင့် ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားပါသည်။ သားပေါက်ရာသီကိုအတည်ပြုရန် Condition Factor (K)၏လစဉ်ပျမ်းမျှတန်ဖိုးများကိုလည်း တွက်ချက်ခဲ့သည်။ Condition Factor (K) အသုံးပြုတွက်ချက်ခြင်း၏ အခြေခံယူဆချက်မှာ အာဟာရနှင့် ကျန်းမာရေးပိုမိုကောင်းမွန်သောအခြေအနေတွင်ရှိသည့် ငါးများသည် ခန္ဓာကိုယ်ဖွံ့ထွားပြီး သာမန် ခန္ဓာကိုယ်အရွယ်ထက် ပိုမိုလေးလံလာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

သုတေသနရလဒ်များအရ ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်အမများ၏ Condition Factor(K) တန်ဖိုးသည် (၁)ထက်ပိုများသည်ကို ပြသသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအချက်များ၊ အစာထောက်ပံ့မှုနှင့် ကပ်ပါးပိုးများသည် ငါး၏ကျန်းမာရေးအပေါ် ကြီးမားသောလွှမ်းမိုးမှုရှိသည်။ မျိုးစိတ်နှစ်ခုကို နှိုင်းယှဉ်သည့် သုတေသနများတွင် Condition Factor(K) တန်ဖိုးသည်တိကျသည့် အစာစားသုံးမှု၊ သိပ်သည်းမှု၊ ရာသီဥတုနှင့် အခြားသောအခြေအနေများ၏အချက်အလက်များကို သိနိုင်ပါသည်။ မျိုးပွားအင်္ဂါဖွံ့ဖြိုးမှုကာလကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် မျိုးစိတ်တစ်ခုသည် ၎င်း၏အစာရရှိနိုင်သည့်အရင်းအမြစ်ကို ကောင်းစွာအသုံးပြုခြင်း ရှိ၊ မရှိစစ်ဆေးရန်အတွက် မျိုးစိတ်တစ်ခု၏ အစာစားသုံးမှုပမာဏကို Condition Factor (K) တန်ဖိုးနှင့် ခြေရာခံနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင်

Condition Factor(K) တန်ဖိုးသည် (၁)အောက် လျော့နည်းပါက မျိုးပွားကာလတွင် မျိုးပွား အင်္ဂါသို့ အရင်းအမြစ်များပြောင်းလဲရောက်ရှိသွားခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

ညောင်ရွှေမြို့နယ်အတွင်းရှိ စံကားအင်းပတ်ဝန်းကျင်မှ ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်စုစုပေါင်း (၃၅) ကောင်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလအတွင်း သုတေသနပြု လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ယခုလေ့လာမှုကာလအတွင်း ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်စုစုပေါင်း (၃၅)ကောင်သာ စုဆောင်းနိုင်ခဲ့သဖြင့် အင်းလေးကန်အတွင်း ယခင်သုတေသီများ၏သုတေသနပြုလုပ်မှု အချက် အလက်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက အလွန်နည်းပါးခဲ့သည်။ အင်းလေးကန်အတွင်းရှိ ရေလုပ်သားများ သည် ငါးများကိုထိခိုက်ရုံသာမက ငါးသားပေါက်များနှင့် ဥများကိုပါထိခိုက်ပျက်စီးစေပြီး ရေနေ သတ္တဝါများအားလုံးကို ဆိုးရွားစွာထိခိုက်စေသည့် ဘက်ထရီရှော့တိုက်ငါးဖမ်းဆီးသည့်နည်းကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့်ငါးမျိုးစိတ်များကျဆင်းလာသည်ဟုယူဆရသည်။ ထို့ကြောင့် အင်းလေးကန် ၏ဒေသမျိုးရင်းများကိုထိန်းသိမ်းရန်နှင့် နောင်လာနောက်သားမျိုးဆက်သစ်များအတွက် ရေတိမ် ဒေသထိန်းသိမ်းရေး၏အရေးပါမှုကို ဒေသခံပြည်သူများကို အသိပညာပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်ကောင်ရေလျော့နည်းကျဆင်းလာခြင်းကြောင့် ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်နှင့်အခြား သော ငါးကြင်းမျိုးစိတ်များနှင့် မျိုးစပ်ခြင်း ရှိ/မရှိသိရှိနိုင်စေရန် ငါးဖိန်းငါးမျိုးစိတ်၏မျိုးဗီဇစစ် ဆေးခြင်းသုတေသနကို ဆက်လက်သုတေသနပြု ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

အရေးပါသည့်စကားရပ်များ - မျိုးပွားခြင်းဆိုင်ရာဇီဝဗေဒ၊ သားပေါက်ရာသီ၊ မျိုးပွားအင်္ဂါ၊ မျိုးပွားမှုသံသရာ၊ အစာထောက်ပံ့မှုနှင့်ကပ်ပါးပိုး၊ ဘက်ထရီရှော့တိုက်ငါးဖမ်းဆီးခြင်း၊ ရေတိမ် ဒေသထိန်းသိမ်းရေး၊ မျိုးဗီဇစစ်ဆေးခြင်း။